

Sygn. akt III UK 75/18

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 grudnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odstępuje od obciążania odwołującego się kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...], zmienił wyrok Sądu Okręgowego w L. z 10 stycznia 2017 r., sygn. akt VIII U [...], i oddalił odwołanie ubezpieczonego do decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z 30 grudnia 2015 r. odmawiającej wnioskodawcy M. M. prawa do emerytury z powodu niewykazania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: (-)

„art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez niedostateczne uzasadnienie motywów rozstrzygnięcia zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w na tle dokonanej przez Sąd drugiej instancji oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i wykładni postanowień § 2 ust. 1 rozporządzenia, które to naruszenie uniemożliwia ocenę rozumowania wyводу Sądu Apelacyjnego”; (-) „art. 386 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie przez sąd drugiej instancji, mimo że postępowanie przed sądem pierwszej instancji było zdaniem Sądu Apelacyjnego dotknięte nieważnością postępowania z tego powodu, że w rozpoznaniu sprawy naruszono zasady postępowania w tym art. 233”; (-) „art. 386 § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie i uwzględnienie w apelacji organu rentowego pomimo jej bezzasadności”; (-) art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo że apelacja organu rentowego jest w całości bezzasadna; (-) art. 233 § 1 w związku z art. 382 oraz art. 328 § 2 k.p.c., przez dokonanie przez Sąd oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, bez dokładnej i rzetelnej oceny dowodów, pominięcie części materiału zebranego w postępowaniu, brak wyczerpujących ustaleń oraz pominięcie odmiennych ustaleń podnoszonych przez stronę dokonanych w postępowaniu a także brak wyczerpującego wskazania w uzasadnieniu wyroku dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, dla których dowodom pozostałym odmówił wiarygodności; (-) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 473 § 1 k.p.c. polegające na braku wszechstronnego i krytycznego rozważenia przez Sąd całości zebranego materiału dowodowego oraz poczynieniu ustaleń niezgodnych z materiałem dowodowym, zakładając istnienie ograniczeń dowodowych co do kwestii stanowiących istotę sporu, co jest niezgodne z faktami i w konsekwencji odmawiając wiarygodności wszystkim środkom dowodowym, opierając ustalenia na zakwestionowanych środkach dowodowych, wbrew zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego; (-) art. 278 k.p.c. „przez wadliwość postępowania dowodowego a zwłaszcza pominięcie dowodów mających istotne znaczenie dla sprawy co miało wpływ na wynik postępowania, tj. oceny zeznań świadków bez wiedzy biegłego oraz sprzecznej z doświadczeniem życiowym oraz bezzasadne podtrzymanie stanowiska organu rentowego bez jakiegokolwiek weryfikacji ze stanowiskiem ubezpieczonego i wnioskami Sądu Okręgowego”; (-) art. 468 § 1 i § 2 pkt 3, 4 k.p.c.

oraz art. 328 § 2 k.p.c. „polegające na nieprzeprowadzeniu przez Sąd pierwszej instancji czynności w celu uzupełnienia materiału dowodowego i w konsekwencji nierozpoznanie sprawy w zakresie charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego oraz braku należytego uzasadnienia dla ww. kwestii”. Ponadto, zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) przez „niewłaściwą wykładnię oraz błędne zastosowanie art. 32 w zw. z art. 184 ustawy, § 1 pkt 1 rozporządzenia, jak również naruszenie art. 227 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu istoty sprawy w zakresie charakteru pracy ubezpieczonego w konsekwencji ustalenie zaniżonego stażu pracy w warunkach szczególnych”; (-) „art. 184 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 32 ust. 1, 2, 3 i 4 i art. 27 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia przez przyjęcie, iż za prace w energetyce można uznać jedynie prace wykonywane w przedsiębiorstwie z branży energetycznej”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej ze względu na okoliczność, że „w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu”. Skarżący wskazał, odwołując się również do argumentacji przytoczonej w ramach podstawy kasacyjnej przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., że „w wyniku niespełnienia procesowej funkcji art. 382 k.p.c. oraz nieprzestrzegania kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych sądu odwoławczego doszło do braku wyczerpujących ustaleń z obrazą przytoczonych w podstawach skargi przepisów (art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 2 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c., art. 385 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 233 § 1 w związku z art. 382 oraz art. 328 § 2 k.p.c., art. 468 § 1 i § 2 pkt 3, 4 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c.), pominięcia odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym ze skutkami wskazanymi w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.”

Skarżący podniósł również, że zaistniała potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie „art. 184 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 32 ust. 1, 2, 3 i 4 i art. 27 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia przez przyjęcie, iż za prace w energetyce można uznać jedynie prace wykonywane

w przedsiębiorstwie z branży energetycznej”. Stwierdził, że „stanowisko Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie prowadzi do wydania sprzecznych stanowisk na podstawie identycznej dokumentacji w tożsamych sprawach”. W tym zakresie wskazał na włączony do akt sprawy wyrok Sądu Okręgowego z dnia 5 sierpnia 2014 r., sygn. akt VII U [...], w sprawie J. M. oraz decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie R. K., a także sprawę w Sądzie Okręgowym w L. VII Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w której J. T. współpracownikowi skarżącego z tego samego zakładu pracy przyznano prawo do emerytury. Z kolei współpracownik skarżącego K. S. uzyskał tą emeryturę na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Na etapie przedsądu ocenie Sądu Najwyższego podlegają tylko podstawy wskazywane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Odwołując się do utrwalonego w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiska, w przypadku powołania się przez skarżącego na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, skarżący powinien nie tylko wskazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazać, że przesłanka ta rzeczywiście

zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wykazać, w czym – w jego ocenie – wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134; z 4 lutego 2014 r., II UK 458/13, LEX nr 1644551). Jednocześnie należy podkreślić, że szczególna podstawa przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego (czyli) odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2014 r., II UK 458/13, LEX nr 1644551).

Skarżący nie wykazał oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ze względu na naruszenie przepisów postępowania. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zawiera wyводу prawnego wykazującego kwalifikowane naruszenie przepisów prawa procesowego, które skutkowało wydaniem oczywiście nieprawidłowego wyroku. Wyvodu takiego nie zastępuje odwołanie się w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do argumentacji przytoczonej w ramach podstawy przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Odwołanie się dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do podstaw skargi nie może wywołać żadnego skutku nie tylko dlatego, że podstawy skargi nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, ale również z tego względu, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2015 r., I PK 68/15, LEX nr 2021943). O ile zatem dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy wykazanie, że zaskarżone orzeczenie narusza prawo materialne albo procesowe w sposób określony w art. 398⁹ § 1 k.p.c., to dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać tego naruszenia polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Niezależnie od powyższego, konfrontując twierdzenia skarżącego, że „w wyniku niespełnienia procesowej funkcji art. 382 k.p.c. oraz nieprzestrzegania

kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych sądu odwoławczego doszło do braku wyczerpujących ustaleń z obrazą przytoczonych w podstawach skargi przepisów [...]” oraz do „pominięcia odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym”, należy wskazać, że powodem zmiany wyroku Sądu Okręgowego przez Sąd Apelacyjny, co w sposób oczywisty wynika z motywów wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, były nie odmienne ustalenia faktyczne dotyczące czynności wykonywanych na stanowiskach zajmowanych przez skarżącego, ale odmienna kwalifikacja prawna wykonywanych przez niego prac. Umnęło także uwadze skarżącego, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten wprowadzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366).

Jeżeli chodzi o drugą powołaną przez skarżącego przesłankę przedsądu – potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to podkreślić należy, że skarżący powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów lub przedstawić rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2012 r., III SK 43/11, LEX nr 1170700; z 27 maja 2009 r., II UK 72/09, LEX nr 818589). Niezbędne jest przy tym opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej

propozycji interpretacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2012 r., III SK 39/11, LEX nr 1170697). Nie można uznać, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPIUS - wkładka z 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący powołuje się na potrzebę wykładni art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2, 3 i 4 i art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.; dalej ustawa emerytalna) w związku z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) w kontekście znaczenia przyporządkowania pracy przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wykaz A, dział II) do określonej branży - energetyki. Należy zauważyć, że wykładnia taka została już przedstawiona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym za prace w szczególnych warunkach w energetyce uznaje się tylko takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2015 r., I UK 359/14, OSNP 2017 nr 5, poz. 60; z 6 grudnia 2017 r., III UK 281/16, LEX nr 2434687).

Skarżący nie przedstawił okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu, w ogóle nie odnosząc się do dokonanego w przywołanych wyżej wyrokach wyводу prawnego, nie wykazał zatem, aby istniała potrzeba wykładni wskazanych wyżej przepisów prawa.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c.